

فصل اول

اخلاق

مقدمه:

ترویج اخلاق نیکو و حسنه و جلوگیری از اشاعه رذایل اخلاقی، یکی از اهداف مهم انبیاء و ادیان الهی به شمار رفته است و اهمیت آن در سامان بخشی به جامعه بشری نیز غیرقابل انکار می‌باشد. به همین جهت پرداختن به موضوع و مسائل اخلاقی را نمی‌توان در هیچ عصری از زندگی بشر نادیده گرفت و از زمان‌های بسیار قدیم این موضوعات از مسائل مهم اندیشه و دغدغه‌های فکر بشر و به‌ویژه دانشمندان اخلاق بوده و بالطبع از دیرباز، ذهن اندیشمندان مسلمان نیز با توجه به اصول دین اسلام و سفارش‌های بزرگان این دین کامل الهی، به این مباحث مشغول گردیده است.

مروزی بر نظرات صاحب‌نظران در رابطه با اخلاق

«اخلاق» جمع خلق (بر وزن قفل) می‌باشد. خلق به معنی هیبت و شکل و صورتی است که انسان با چشم سر می‌بیند و به معنی قوا و سجایا و صفات درونی است که با چشم دل دیده می‌شود. بنابراین می‌توان گفت: اخلاق مجموعه صفات روحی و باطنی انسان است و به گفته بعضی از دانشمندان، گاه به بعضی از اعمال و رفتاری که از خلقیات درونی انسان ناشی می‌شود، نیز اخلاق گفته می‌شود که اولی اخلاق صفاتی است و دومی اخلاق رفتاری. در ادامه به برخی تعاریف در این زمینه اشاره می‌گردد:

- * «اخلاق» از واژه یونانی Ethos مشتق می‌شود که از یک فعل یونانی به معنای «خو گرفتن» اخذ شده، معنی آن عبارت است از آنچه شخص به آن خو می‌گیرد، به شرایط او ثبات می‌بخشد و هدایت او را ممکن و یامعنی می‌سازد. در ابتدا Ethos معنی «تبرد» و یا «تنازع بقاء» داشته چراکه این واژه به حیوانات نسبت داده می‌شد و جنگیدن برای تداوم حیات مسئله‌ای اساسی بود. سپس به تدریج این واژه را در مورد روابط انسان‌ها به کار بردند و Ethos به‌عنوان «اصل پیوستگی جامعه انسانی» مورد توجه قرار گرفت.
- * اخلاق شامل خصوصیات رفتاری هر فردی است که از اعتقادات، ارزش‌ها، تعهدات، ایمان و تقوای درونی او سرچشمه گرفته و نگرش او را به انسان‌ها و ارزشی که برای آنان قائل است روشن می‌نماید و ارزش‌ها عبارت است از مواردی که به قدری برای انسان مهم است که انسان‌ها آرزومند هستند با آن‌ها بمانند و برای آن‌ها بپذیرند. ارزش‌ها عبارت‌اند از: اعتقادات و طرز فکر در مورد حقیقت، زیبایی یا بهاء هر فکر، شیء و یا رفتار.
- * اخلاق علمی است برای داوری در مورد ارتباط وسیله و هدف یا هنری است برای کنترل وسیله‌ها، به‌نجوی که به اهداف انسانی بتوان دست‌یافت.
- * اخلاق عبارت است از تجزیه و تحلیل منظم، درستی و یا نادرستی اقدامات فرد مبتنی بر نقش‌هایی که دارد، تعهداتی

که پذیرفته، نتایج کاری که انتخاب کرده و فعالیت آن‌ها بر زندگی و سلامت دیگران، یا مجموعه‌ای از آنچه ذکر شد.

- * مدیران، اخلاق را مقررات و استانداردهای حاکم بر سلوک اعضاء سازمان و حرفه مدیریت تعریف می‌نمایند.
- * در علم اخلاق، کار غلط نکردن یا خطا نکردن، اصلی است که «آسیب نرساندن» را الزامی می‌نماید و نیکی کردن در طیف خطا نکردن قرار دارد با این تفاوت که در این اصل، پرستار یا ماما فعالانه در جهت آسایش و رفاه بیمار یا مددجو دخالت می‌نماید.
- * «معنویات» عبارت است از سازش بین گزینه خاص یا اقدام فرد در رابطه با احساس و درک او در مورد ارزش معنویات و هنجارهای اخلاقی. به عبارتی به فردی معنوی گفته می‌شود که او به ندای وجدان خود پاسخ داده و بر اساس آن رفتار نماید و بالعکس فرد غیر معنوی، کسی است که عمداً کارهایی را انجام می‌دهد که به نادرست بودن آن اعتقاد کامل دارد.

لذا اخلاق را از طریق آثارش نیز می‌توان تعریف کرد و آن این‌که گاهی فعلی که از انسان سر می‌زند و شکل مستمری ندارد؛ ولی هنگامی که کاری به‌طور مستمر از کسی سر می‌زند مانند اساک در بذل و بخشش و یا کمک به دیگران، دلیل بر این است که یک ریشه درونی و باطنی در اعماق جان و روح او دارد، که آن ریشه را خلق و اخلاق می‌نامند. در مورد واژه خلق چنانچه به کتاب لغت نیز مراجعه شود می‌بینیم که «خلق: عادت، رویه، سبجه و امثال این‌ها نیز ترجمه شده است. وقتی می‌گوییم "خلق من این است"، یعنی "عادت کرده‌ام، سبجه ام این است."

اخلاق در حقیقت ملکاتی است که در نفس انسان حاصل می‌شود و بر سلوک و رفتار او تأثیر می‌گذارد، یعنی به اعمال انسان در زندگی جهت می‌دهد. اخلاق یک حالت درونی است که آن را از کردار و رفتار فرد کشف می‌کنیم. مثلاً رفتار یک فرد ترسو ما را به حالت درونی آن شخص که ترس است، راهنمایی می‌کند. با نهادینه شدن یک ویژگی اخلاقی، در نفس انسان، تحولاتی ایجاد می‌شود که در سلوک او اثر می‌گذارد و به‌صورت فضائل یا رذایل اخلاقی، نمود پیدا می‌کند. نفس انسان استعداد شکوفایی فضائل اخلاقی را بالقوه دارد، بطوریکه اگر در محیط سالمی باشد، شکوفا می‌گردد. نفس آدمی مانند یک آینه یا یک سطح صاف نقش‌پذیر در معرفی نقش‌هاست. نقش‌ها در اینجا اعمال و رفتار و گفتار انسان است، که در ابتدا زودگذر و عرضی هستند و آنگاه که در نفس رسوخ کردند موجب می‌شوند که شکل و طبیعت نفس را تغییر دهند، که این حالت را «تغییر در جوهر طبیعت ثانویه» یا «ملکه» می‌گویند؛ و آن چیزی که باعث رسوخ این اعراض در نفس می‌شود، تکرار عادت است. هرگاه انسان، عملی را انجام دهد و در تکرار آن اصرار داشته باشد این عمل به‌صورت ملکه و طبیعت دومی در نفس او جای می‌گیرد که جمله «انسان ساخته اعمال خویش است» در این رابطه معنای صحیح پیدا می‌کند. اینجاست که این مسکویه در کتاب «تهذیب الاخلاق و تطهیر الاعراق»، می‌گوید: «خلق همان حالت نفسانی است که انسان را به انجام کارهایی دعوت می‌کند، بی‌آنکه نیاز به تفکر و اندیشه داشته باشد.» همین معنی را مرحوم فیض کاشانی در کتاب «حقایق» آورده است، آنجا که می‌گوید: «بدآن که خوی عبارت است از هیتی استوار با نفس که افعال به‌آسانی و بدون نیاز به فکر و اندیشه از آن صادر می‌شود. به همین دلیل اخلاق را به دو بخش تقسیم می‌کنند: ملکاتی که سرچشمه پدید آمدن کارهای نیکو است که اخلاق خوب و ملکات فضیلت نامیده می‌شود و آن‌ها که منشأ اعمال بد است و به آن اخلاق بد و ملکات رذیله می‌گویند».

البته همان‌طور که گفته شد، گاه به آثار عملی و افعال ناشی از این صفات نیز واژه «اخلاق» اطلاق می‌شود، مثلاً اگر کسی پیوسته آثار خشم و عصبانیت را نشان می‌دهد به او می‌گویند: «این اخلاق بدی است» و به‌عکس هنگامی که بذل و بخشش می‌کند؛ می‌گویند: «این اخلاق خوبی است که فلان‌کس دارد»؛ درواقع این دو، علت و معلول یکدیگرند که نام یکی بر دیگری اطلاق می‌شود. این موضوع رایج‌خوبی می‌توان در لابه‌لای گفتار بزرگان دینی نیز جستجو نمود. به‌عنوان مثال، دعای حضرت رسول اکرم (ص) هنگامی که در آینه نگاه می‌فرمود اشاره به همین مضمون است: «اللهم کما حسنت خلقی فحسن خلقی، خدایا همان‌گونه که خلقت مرا نیکو کردی، اخلاق مرا نیکو ساز.»

اخلاق را می‌توان در دو بخش اخلاق فطری و اخلاق اکتسابی نیز مورد بحث قرار داد. «اخلاق فطری» که به آن اخلاق

پیشگفتار

هدف و فلسفه بعثت پیامبران الهی «تکامل اخلاق بشری» بوده است. حاکمیت اخلاق کریمه در جوامع انسانی نیز نشانه تعالی و تمدن واقعی آن جامعه تلقی می‌شود. شاید در گذشته رابطه اخلاق با زندگی اجتماعی آن قدر روشن نبود ولی امروزه تأثیر اصول اخلاقی در زندگی ملت‌ها آن‌چنان آشکار است که جای هیچ‌گونه شک و تردیدی را باقی نمی‌گذارد. مکارم اخلاقی وجه امتیاز و شرافت انسان است. ارزش هر انسان به انصاف او و راستگویی‌اش به سجایا و اخلاق حسنه او وابسته است. پیشرفت‌های علمی بشر زمانی برای بشریت مفید و ثمربخش واقع می‌گردد که از پشتوانه اخلاقی برخوردار باشد. علم و تخصص بدون بهره‌مندی از اخلاقیات پاسخگوی نیازهای فطری بشر نبوده و گاهی نقض غرض است. چراکه هرگونه پیشرفتی باید دارای جهت و هدف باشد و این اخلاقیات است که به پیشرفت‌های علمی جهت و هدف می‌بخشد. پیشرفت‌های علمی که تهی از مکارم و سجایای اخلاقی باشند به‌مانند حرکت در تاریکی شب است. «اخلاق» چراغ هدایت هر حرکت محسوب می‌شود. این چنین است که تأثیر یک عامل اخلاقی در پیشرفت یک ملت را چنان آشکار و واضح می‌بینیم که گاه می‌توانیم مدعی شویم که تمام پیشرفت‌های مادی و صنعتی این ملت‌ها، مرهون وجود همین عامل است.

اقوام روزگار به اخلاق زنده‌اند

قومی که گشت فاقد اخلاق، مُردنی‌ست

از سویی پایه و اساس شخصیت هر انسان و ارزش وجودی او به صفات و ملکات برجسته او وابسته است. انسان با داشتن این ملکات و صفات عالی است که شایسته انسانیت گردیده و بدون آن حیوانی بیش نیست. قسمت عمده‌ای از ارزش‌های انسانی را باید در سجایای اخلاقی انسان‌ها جستجو نمود. این موضوع را نیز نباید از نظر دور داشت که این صفات عالی انسانی را تنها از طریق پرورش روح و تربیت‌های خاص روانی و اخلاقی می‌توان به دست آورد و لذا روانشناسان و بزرگان علم اخلاق، بحث‌های عمیق و مشروحی برای طرز پیشگیری و مبارزه با مفسد اخلاقی و طرز اکتساب صفات و روحیات عالی و برجسته انسانی عنوان کرده‌اند که اغلب بر جنبه‌های عملی آن تکیه شده است. پیشوایان بزرگ دین و آیین ما که برجسته‌ترین معلمان و مربیان اخلاقی برای انسان‌ها بوده‌اند، دستورات بسیاری را به‌منظور پرورش ملکات فاضله ذکر نموده‌اند.

مقدمه

«اخلاق» جمع خلق بوده و خلق به معنای خوی، طبع و سجه است. کیفیتی نفسانی است که باعث می‌شود افعالی که با آن کیفیت تناسب دارند بی‌شک و تردید از انسان صادر شوند، مثلاً کسی که متصف به صفت سخاوت است در موقع لزوم بذل و بخشش دچار تردید نمی‌شود. واژه «حرفه» در لغت‌نامه دهخدا به سبک و کار، پیشه و صنعت معنا شده است. حرفه در واقع هر پیشه یا شغلی است که مستلزم تربیت و آمادگی طولانی و تخصصی باشد. «اخلاق حرفه‌ای» همان کیفیت و حالات نفسانی هستند که افراد شاغل در یک حرفه بایستی آن‌ها را رعایت نمایند. حرفه‌های پرستاری، مامایی و مشاغل پیراپزشکی چون علوم آزمایشگاهی، رادیولوژی، اتاق عمل، هوشبری و... به‌عنوان شاخه‌هایی از علم طب از کرامت و ارزش والایی برخوردار هستند و این قدر و منزلت، صاحبان این مشاغل را ملزم می‌کند که برای انجام وظایف خود، خویش را به صفات عالی انسانی مزین نمایند. صفاتی که اصولاً بدون داشتن آن‌ها امر تشخیص، مراقبت و درمان بیماران، ناقص و بلکه غیرممکن خواهد بود.

شاید این داستان را قبلاً خوانده باشید ولی جایی که بحث اخلاق و اخلاق‌مداری مطرح است، مطالعه مجدد این داستان خالی از لطف نیست: «مرد فقیری بود که همسرش از ماست، کره درست می‌کرد و کره‌ها را به‌صورت گلوله‌های یک کیلویی درمی‌آورد و مرد آن‌ها را به یکی از بقالی‌های محله می‌فروخت و در مقابل، مایحتاج خانه را می‌خرید. روزی مرد بقال به وزن کره‌ها شک کرد و تصمیم گرفت آن‌ها را وزن کند. هنگامی که آن‌ها را وزن کرد، هر گلوله کره نهصد گرم بود. روز بعد عصبانی به مرد فقیر اعلام کرد که این کلاه‌برداری را نمی‌بخشد. فروش گلوله نهصد گرمی بجای یک کیلویی!! دیگر حاضر به معامله با او نیست. مرد فقیر ناراحت شد و سرش را پایین انداخت و گفت: ما وزنه‌ای نداریم و یک کیلو شکر از شما خریدیم و آن را به‌عنوان وزنه قرار دادیم. بقیه داشته باش که به‌اندازه یک کیلوگرم خودت برای تو اندازه می‌گیریم. کاش درک کنیدی بی‌اخلاقی ندانسته ما نتیجه چه بوده است؟»

با این مقدمه خداوند عالمیان را شاکریم که توفیق نوشتاری جدید در زمینه اخلاق حرفه‌ای برای مشاغل پرستاری، مامایی و پیراپزشکان را فراهم نمود. مباحث اخلاق پزشکی بخصوص در دو دهه گذشته در بین پزشکان علاقه‌مند و متعهد، با اهمیت و رویکردی جدید و با جدیت بیشتری دنبال می‌گردد. اما موضوع اخلاق حرفه‌ای برای سایر مشاغل پزشکی علیرغم اهمیت آن، تا حدود زیادی مغفول مانده است. نکاتی که لازم است اشاره‌ای مختصر به آن بشود؛ اهمیت بیشتر و تأکید خاص بر توجه به بعضی مکارم و باهمین تأکید و اهمیت بر پرهیز و دوری از رذایل اخلاقی است.

فعالیت و کار در مراکز بهداشتی و درمانی به‌طور کلی و بخصوص کار کردن در بخش‌های مختلف بیمارستان چون رادیولوژی، آزمایشگاه، اتاق عمل، کلینیک و بخش‌های بستری زنان زایمان، بخش‌های مراقبت‌های ویژه و هر یک از بخش‌های دیگر بیمارستان، بایدها و نبایدهایی را به همراه دارد، که هر یک از کارکنان شاغل در این بخش‌ها ملزم به رعایت این بایدها و نبایدها می‌باشند که قسمت اعظم آن‌ها موضوعات اخلاقی است. با پیشرفت علم و تکنولوژی در علوم مختلف، امور به‌صورت تخصصی و فوق تخصصی گردیده که علوم پزشکی نیز از این امر مستثنی نمی‌باشد. بررسی در تاریخ علوم پزشکی در میان جوامع مختلف نشان می‌دهد که تا

1- ethic

2- prophesian

گذشته‌های نه‌چندان دور، امور درمانی مردم توسط افرادی انجام می‌گردید که در هر جامعه‌ای نامی خاص هم چون حکیم، طبیب، دکتر، پزشک و... داشتند که در جامعه ما نیز روال و شرایط، تقریباً به همین شکل بوده است. این افراد در انجام امر درمان افراد جامعه، اغلب دستیارانی داشتند که ضمن کمک به ایشان و فراگیری مهارت و تجربه لازم و تحصیل علم، طبابت پس از مدتی در زمان حیات و یا پس از مرگ استاد خود به همان روال به درمان مردم می‌پرداختند و از سایر رشته‌های مرتبط با علوم پزشکی چون امروز خبری نبود.

از آنجایی که امور بهداشتی و درمانی مردم به این صورت گسترده، تخصصی و فوق تخصصی نبود، با بررسی منابع پزشکی قدیمی، علاقه‌مندان تنها به عناوین پزشک و مسائل مختص مربوط به آن برخورد نموده و متأسفانه از سایر مشاغل علوم پزشکی امروزی به‌استثناء رشته مامایی و آن هم در حد محدود، مطلبی به‌طور مستقیم وجود ندارد و یا ممکن است که محققین کمتر به آن دسترسی پیدا نموده‌اند. یکی از موضوعات بالهیمیشی که در همه دوران، از گذشته تا به حال در حرفه پزشکی مورد توجه دست‌اندرکاران این حرفه و مسئولین نظارت‌کننده بر این مشاغل بوده، موضوع اخلاق و اخلاق حرفه‌ای است که بدون شک در آینده نیز با توجه به اهمیت موضوع، بیشتر مورد توجه قرار خواهد گرفت. همچنین با توجه به تخصص‌های پدید آمده در این رشته و تخصصی و فوق تخصصی شدن آن و تشعابات صورت گرفته از رشته پزشکی در یک قرن گذشته، لازم است که موضوع اخلاق حرفه‌ای برای همه رشته‌ها، همگام و متناسب با این پیشرفت توسعه پیدا کند. علیرغم اهمیت پرداختن به موضوع اخلاق حرفه‌ای به‌صورت اختصاصی برای هر یک از این رشته‌های منشعب شده از پزشکی، چه در آموزش دانشجویان و چه در آموزش ضمن خدمت آن‌ها پس از فارغ‌التحصیلی، توجه اندکی به این موضوع گردیده و به بیانی دیگر این موضوع مهم و جدی متأسفانه از جانب همه مورد غفلت قرار گرفته و بدون پرداختن به این موضوع پراهمیت و انجام مداخله‌ای از کنار آن عبور کرده‌اند که این روند منجر به بروز مشکلاتی گردیده و در آینده نیز خواهد شد.

ضمن قدردانی از زحمات بی‌دریغ بسیاری از پزشکان و سایر مشاغل مرتبط با این حرفه، باید پذیرفت که دور شدن از مکارم اخلاقی و بد اخلاقی‌های حرفه‌ای در تعداد قابل توجهی از دست‌اندرکاران مشاغل علوم پزشکی، روزه‌روز بیشتر و تبعات ناشی از آن نیز هرروز گریبان گیر مردم و جامعه می‌گردد. که لازم است مسئولین آموزشی و درمانی، هم در بخش دولتی و هم در بخش خصوصی، بیشتر به این موضوع بپردازند و از این معضل حرفه‌ای که تبعات و عواقب آن به جامعه، آسیب جدی وارد می‌نماید، قبل از دیر شدن، جلوگیری کنند.

تفکر تهیه و نگارش این اثر با مطالعه کتاب "اخلاق حرفه‌ای در خدمات بهداشتی درمانی" تألیف استاد فرزانه و ارجمند، جناب آقای دکتر "محمد مهدی اصفهانی" و شرکت در سخنرانی‌ها و کارگاه‌های آموزشی ایشان آغاز و با مطالعه و بررسی سایر متون تکمیل گردید که بدین وسیله از درگاه خداوند متعال، برای ایشان طول عمر توأم با سلامتی و عاقبت بخیری آرزو می‌نمایم.

در پایان جا دارد از همکاری جناب آقایان: دکتر فرامرز محمدعلی بیگی، حسین رفیعی و جعفر مقدسی اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد و آقای مرتضی زینعلی و خانم محبوبه تفرشی در نشر جامعه‌نگر تشکر نمایم. امید است این کتاب که حاصل مطالعه و تحقیق مؤلفین آن می‌باشد، مورد استفاده همکاران شاغل در حوزه سلامت و دانشجویان عزیز قرار گیرد و با ارائه نظرات و پیشنهادات خود، ما را در تکمیل و بازنگری شماره‌های بعدی این کتاب یاری فرمایند.

محمد رحیمی مدیسه - زهرا ایازی

آن‌ها همچنین درس‌های عالی‌تری را با اعمال خود و نحوه زندگی‌شان در این زمینه به ما داده‌اند که می‌توانیم با اجرای آن دستورات، انسان‌هایی خوشبخت و سعادتمند باشیم.

با توجه به اهمیت کارگروه درمانی در حفظ جان بیمار، کوتاهی در انجام وظیفه و نجات بیمار، مشارکت در ایجاد بیماری و مجروح ساختن بیمار تلقی می‌گردد چنان‌که امام جعفر صادق (ع) از قول حضرت عیسی (ع) می‌فرمایند: «آن‌کس که در وظیفه درمان مجروح کوتاهی کند، در واقع شریک مجروح ساختن او است زیرا آن‌کس که شخص را مصدوم ساخته لطمه زدن به زندگی او را اراده کرده است و آن‌کس که از ادای وظیفه در درمان مجروح خودداری می‌کند نیز، صلاح و رفع خطر از بیمار را نخواستہ است لذا در این شرایط او نیز به فساد و لطمه زدن به زندگی او راضی بوده است.» بنابراین هیچ‌یک از افراد تیم پزشکی مجاز نمی‌باشند که درمان بیمار را به دریافت اجرت خدمات پزشکی قبل از درمان مشروما کرده و در درمان بیمار تأخیر نمایند.

عواقب عدم مراعات جنبه‌های اخلاقی در تمام ابعاد و شئون زندگی افراد، مشخص و بر هیچ‌کس پوشیده نیست و بخصوص توجه و عمل به فضائل اخلاقی در هنگام ضرورت و نیاز انسان‌های دیگر به افراد یک حرفه، چون هنگام ابتلا مردم به بیماری مشخص‌تر و دارای اهمیت بیشتری می‌گردد. در هنگام نیاز یک مددجو یا بیمار، ممکن است تیم پزشکی از دیدگاه علمی و فنی به وظیفه خود عمل و حتی بیمار را معالجه نمایند، ولی عدم مراعات جنبه‌های اخلاقی و انسانی در برخورد با بیمار، آن‌ها را از اهداف عالی پزشکی دور نماید و کوچک‌ترین غفلت، مسامحه و لغزش از موازین اخلاقی، وجدانی و بی‌حرمتی نسبت به شخصیت بیمار و اطرافیان او سبب عدم امنیت خاطر، دل‌شکستگی، آشفتگی و رنجش روحی بیمار و سلب اعتماد او از تیم پزشکی معالج بیمار گردد.

به نظر می‌رسد این مهم، یعنی نحوه برخورد کادر پزشکی با بیمار، می‌بایست سرلوحه خدمات پزشکی (بهداشتی - درمانی) قرار گیرد تا از رهگذر این اصول، اهداف متعالی پزشکی که نجات جان، درمان، حفظ حیات و سلامت آنان و ایجاد امنیت جسمی و روانی افراد جامعه و جلب رضایت مردم که لازمه رضایت حق تعالی است، محقق گردد.

دکتر جعفر نصیری

عضو هیات علمی

دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد

Ethics and professional ethics

For jobs and Nursing , midwifery and paramedical students

Mohammad Rahimi Madiseh

Zahra Ayazi

پیکر از جستارهای کتاب

'اخلاق حرفه‌ای' همان کیفیت و حالات نفسانی هستند که افراد شاغل در یک حرفه بایستی آنها را رعایت نمایند. حرفه‌های پرستاری، مامایی و سایر مشاغل پیراپزشکی چون علوم آزمایشگاهی، رادیولوژی، اتاق عمل، هوشبری و ... به عنوان شاخه‌هایی از علم طب، از کرامت و ارزش بالایی برخوردار هستند و این قدر و منزلت؛ صاحبان این مشاغل را ملزم می‌کند که برای انجام وظایف خود، خویش را به صفات عالی انسانی مزین نمایند. صفاتی که اصولاً بدون داشتن آنها امر تشخیص، مراقبت و درمان بیماران ناقص و بلکه غیر ممکن خواهد بود. ترویج اخلاق نیکو و حسنه و جلوگیری از اشاعه ردائل اخلاقی، یکی از اهداف مهم انبیا و ادیان الهی به شمار می‌رود و اهمیت آن در سامان بخشی به جامعه بشری نیز غیر قابل انکار می‌باشد. با این توضیح، در این کتاب طی دوازده فصل به مسائل اخلاقی و اخلاق حرفه‌ای در مشاغل مختلف علوم پزشکی، پژوهش، زیست پزشکی و ... پرداخته شده است.